

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— "
Pe 3 luni . . . 7.— "
Pe o lună . . . 2.40 "

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nrul 1 | a

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Lee
deschisă costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Insolvența unui institut de bani unguresc

— Ne privește și pe noi —

E vorba de criza institutului din Budapesta „Magyar pénzügyi központi hitelbankja r.-t.” — „Banca centrală de credit a institutelor de bani maghiare s. a.” Și ne privește. Ba încă, între împrejurări, destul de dureroase. Cu o pierdere de bani românești circa cor. 200,000. Considerând, că 37 institute românești sunt acționare la numitul institut. Pe de o parte noroc, că nu cele mai slabe. Dimpotrivă, cele mai multe sunt dintre acelea, cari har domnului, pot suporta fără zdruncinare pierderea. Primejdie nu e dar. E însă păcat de fiecare para românească. Și de aceea menționăm faptul. Și ca să nefie pentru viitor de învățatură.

*

Fondarea institutelor de bani maghiare, mai cu seamă a celor cu etichetă gălăgioasă regnicolară, nu se face și nu s'a făcut totdeauna cu scrupulositatea impusă de normativul necesităților reale și obiective, ci prea adese ea emanează din interese de coterie. Iar germenul acesta maladiv existând din naștere, catastrofa mai curând, ori mai târziu, e sigură. Acest păcat din naștere l'a avut și „Banca centrală de credit”. Iar în cursul vieții ei de 8 ani de zile, păcatul s'a mărit și s'a sporit și catastrofa de acum nu și are cauza neprăvăzută în criza generală financiară ce deprimă și bântuie azi întreagă viața economică a țării, ci numai și numai în păcatul ei din naștere, cum ar fi fost doar

să fie fondată chiar cu scopul expres, ca la astfel de ocazii de crize financiare ea să fie pavază și sprijin institutelor din provincie.

Dar iată, după săptămânala „Magyar pénzügy” biografia în nucleol a numitei bănci:

Ar fi fost să fie, concentrându-l, intermedierea reescontului băncilor din provincie. Fondarea contemplată cu un capital societărilor de Cor. 10,000.000. Dar cum fondatorii inițiatori, formaseră mai mult o coterie de indivizi, desconsiderați de băncile mari budapestane, oameni rîvnitori mai mult la poziții alt unde neajunse, decât răspunzători unor exigențe obiective, reale și cum institutele din provincie încă nu îmbrățișează ideea cu prea mare simpatie — capitalul de fondare a trebuit să fie redus dela 10,000.000 cor. — la 1,000.000 — și nici acesta nu l-a subscris, în cea mai mare parte institutele din provincie. Dar s'a început, așa în mic, dar păstrând aparențe cât se poate de reale — până ce a început rînd pe rînd să și acapareze tot mai mare încredere în provincie, așa că urcarea capitalului la 5,000.000 cor., a succes. Și — cum conducerea institutelor din provincie sunt de regulă cât se poate de neorientate și comode — iar serviciul ce li-l făcea numita bancă la intermedierea reescontului le părea o necesitate — încrederea în ea a crescut mereu și a succes și ridicarea capitalului societărilor la coroane

10,000.000- Acum erau în preponderanță părtașe băncile din provincie. Și acesta a fost momentul, când au fost acaparate și cele 37 institute românești, cari, între noi fie zis, n'ar fi avut lipsă, să iee parte. Dar s'a făcut — treacă. Didactul destul de scump, dar învățătura poate îi va restitui echivalentul.

Și aci se începe faza a treia a dezvoltării numitului institut. Tipică pentru felul cum fondatori fără scrupul, știu să și repare toată pierderea de până aci, făcându și câștig din ea. Conducerea institutului, văzându-se în fața unor acționari neorientați — băncile din provincie — cari formau majoritatea și deprindeau prin reescont — a prins momentul, începând operații și manopere, cari lor, știe sfântul, ce le va fi rentat, dar băncii i-a adus catastrofa: a fondat „Banca maghiaro-americană”, care în scurt timp a eșuat; a luat mari angajamente la „S. a. caransebeșana de lemnărie” — societate unde și faimosul Burdea își are codița — a cumpărat și moșii de parcelat, înființând „S. a. banca centrală de parcelare și credit fonciar a institutelor maghiare de bani”; iar în urma tuturor acestor afaceri, cari întrecuseră mult prea mult puterile ei, la 1910, septembrie anunță o nouă ridicare de capital, dela 10 la 20,000,000 cor., asigurând adunarea generală extraordinară, că această urcare de capital e asigurată din partea unui sindicat francez.

*

Și de aci a început catastrofa:

În urma enunțării nesolvenței din partea numitei bănci, s'a esmis sub egida guvernului o comisiune de asanare. Creditorii băncii au dat un moratoriu de 10 zile. Iar

O frunză din arborele vieții

Traducere

(Sfârșit)

Fiindcă Archambauld vorbea — nu-i vorbă — stricat nemțește, dar pricepea prea bine, a înțeles ceea ce a spus mama fiilor săi și s'a uitat la aceștia plin de așteptare, să audă ce au să răspundă ei. Cei doi frați au fost din nou atât de atinși când au văzut privirea lui, care se lega cu atâta teamă de ei, încât s'au apropiat, într'acelaș timp, cu mâinile întinse, de el și-i ziseră: „Dragă Archambauld! Bietul de tine! Vino la noi, de câteori vrei să vii!”

Archambauld sări atunci în sus, pe lângă beață supărarea lui, ca o săgeată asvârlită de o spirală cu arcuiri, și bătu în palme de bucurie, și alergă la mama sa, și o sărută pe față, și apoi la mama copiilor, și-i sărută mâinile, „oh, merci madame, oh, bien merci, madame!” și apoi veni la copii, sări între ei și-i apucă de subsuori și se legă de brațele lor, încât atârna între ei ca un scrânciob, și-i legănă, și răsă, și se bucura, încât au început și frații, cărora nu li-se întâmplase încă să vadă un neastâmpăr ca acesta, să radă și să și țină brațele mai sus, ca să le poată da mai bine pe lângă Archambauld. Și mai apoi, când și-au luat rămas bun, au venit și ei, din îndemnul lor propriu, și s'au înroșit de perplexitate, când l'au să-

rutat ei pe el, și au băgat de seamă, după felul cum le-a răspuns sărutul, că francezul cel mic nu este numai un tânăr drăgălaș, ci și un drăcușor prietenos — și de atunci începând s'au făcut prieteni buni, buni de tot cu Archambauld.

Deja în ziua următoare a venit el la ei și mai apoi tot a doua zi, deseori chiar zilnic, și când a apărut în ziua dintâi și le-a văzut grădina, care se ridica cu terasele ei pe dinaintea ochilor lui, a încremenit Archambauld de uimit ce era și a zis: „mais que c'est beau! que c'est beau! que c'est beau!”

Copiii l-au lăsat câtăva vreme să se mire, căci le aducea mândrie în suflet mirarea lui, că îi plăcea atât de mult grădina părinților lor, mai apoi însă îi spuseră: „vino — să mergem acuma în smochin”.

În grădină se afla un smochin mare, un arbore cum nu-ți puteai inclupui altul mai minunat. Pentru copii era ca un om, ca un om răbdător, darnic, bun de inimă, căci se lăsa călcat în picioare cu o paciență mare de tot, de se cățărau prin crengi e lui, dăruia atâtea fructe din belșug, când îi venea timpul și îi erau smochinele coapte, (niște smochine mari, verzi, de care atârna, de fiecare, când se apropia momentul ultim, câte o picătură de miere, ca și când ar vrea să le spună: „acum trebuie să mă culegeți!”)

Copiii le plăcea însă mai bucurosi decât smochinele cățărutul și acelaș lucru se întâmpla și

cu Archambauld. Indată ce au ajuns deci la arbore s'au suit în el cu niște strigăte de alarmă, cei doi frați înainte, după dânsii Archambauld, și cu prilejul acesta s'a adevărit, ceea ce — firește — nici n'a fost de mirare la picioarele lui svelte — că micul francez se știa urca de minune. Steteră deci, colea, sus de tot, în vârful smochinului, toți trei — deasupra lor fremăta arborele bătrân și, dacă l-ar fi priceput, ar fi auzit cum le zice acesta: „Iubiți-vă, copilașii mei, iubiți-vă, căci dacă au crescut oamenii mari încetează iubirea din inima lor!”

Mai târziu, când au venit din Bebek Ernst și Ferdinand, au făcut cunoștință cu Archambauld și plecară împreună în frumoasa sălbătâcime a grădinei, și acolo, sus, între tufișurile de ginistră și de oleandri, se jucau din răspuțeri. Tot felul de jocuri: de-a v'ăți ascunsele și de-a prinsele, de-a albi și indienii, înainte de toate însă de-a luarea cu asalt a Sevastopolului.

La toate jocurile astea era Archambauld anul din cei mai harnici. Dacă alerga ca alte alea între tufișuri, cu bucelele în bătaia vântului, era ca o săgeată împodobită cu pene; când venea în ruplul capului la asaltul împotriva Sevastopolului, învărtind mâna plină de ginistră sau o ramură de oleandru, drept armă — și era înflăcărat, de părea o flacăra, care sare din loc în loc. Și la toate astea atât de prietenos: dacă a lovit mai nedelicate pe unul din cei doi prieteni ai săi — căci adevărată prietenie legase numai cu cei doi copii — venea îndată după aceea și le spunea, mângâin-

*) „O, mulțămesc, doamnă — vă mulțămesc de ne-

*) Da frumos mai e! frumos mai e! frumos mai e!

comisiunea de asanare a constatat — după părerea interesenților cam prea strict că — mai mult decât jumătate din capitalul societății al numitei bănci e pierdut, anume:

Ridicarea capitalului societății la 20.000.000 cor. nu a succedat. Sindicatul francez era o bandă de escroci, cari au jerpelit însă dela numita bancă, titula provizorie anticipată, 1/2 milion coroane; 1/2 milion cor. s'a pierdut în interese la moșia cumpărată spre parcelare: tot atât o decreșterea reală a valorii; iar interesența la afacerea lemnăriei din Caransebeș de 2 1/2 milioane cor. e cotată asemenea ca fără acoperire; alte pierderi la lombard și la stocul de cambii fac un milion coroane; prin urmare suma pierderei 5 milioane cor.

E poate prea rigid-riguros făcut acest tablou al statului quo — la astfel de ocazii au totdeauna mare cuvânt și așa numitele „hiene ale crizelor” — cari în vederea câștigului ce o să le revină din asanare, prezintă statul quo în lumină mult mai sumbră — pe noi însă nu ne importă. E de ajuns ca un institut, să fi ajuns la insolvență măcar, fără să-i fie redus activul la 50%, mai cu seamă în vreme de criză, ca acum și — a ajuns pus la discreție!

Dar, vor zice mulți, asanarea aci se face sub egida statului. Și se va face. Că... Ei, aci să ne oprim puțin.

Tot din „Magyar pénzügy” înăm știrea, că în urma intervenției ministrului de finanțe, s'a hotărât, ca „Banca de credit centrală” să se salveze și să se susțină.

Acesta este dar ordine-ul. Status quo-ul băncii, însă nici până acuma nu e deplin stabilit. În urma comunicatelor băncilor mari budapestane, cari au primit rol la asanare, se poate însă aproape cu certitudine presupune, că 50% ale acțiunilor vor fi stampilate, prin urmare 1/2 din capitalul societății pierdut. Planul salvării va fi cam următorul.

Acțiunile originale reduse astfel la 50%, vor fi transformate în „acțiuni secundare”, față de alte 5 milioane coroane ale unei noi emisiuni, de „acțiuni prime” sau de „preferință”. Din aceste 5 milioane coroane

priorități ar fi să subscrie 2 1/2 milioane institutelor angajate din provincie, iar cealaltă jumătate băncile mari din Budapesta.

Iar aci e momentul, care ne interesează. transformarea acțiunilor originale în „acțiuni secundare” înseamnă reducerea rentabilității lor, pentru mulți ani înainte, la zero, conziderând mai ales, că „acțiunile de preferință” ar fi să fie subscrise — condițiile sub cari, nu le știm — numai la 1/2 sumei capitalului societății și la 1/2 sumei, ce ar fi să o pună la dispoziția băncii, ca depunere statului, cu procent scăzut, sub etalonul băncii de emisiune. Ar fi dar o operațiune de „hiene ale crizei” ale băncilor mari din Budapesta, afacerea aceasta, cu toată la aparență oferă jumătate din pradă băncilor din provincie. Având doar băncile mari, să zicem, jumătate numai din priorități în mâna lor, conducerea băncii li-e pusă în palmă, iar câștigul în urma operațiunilor ei, dacă și nu imediat, dar imediat sigur, va fi al lor. Prin urmare roșul băncii, în favorul băncilor provinciale, cum era contemplat, nu-și află baza. Și apoi câte și câte favoruri și privilegii nu s'or lega priorităților.

Așadar?!

Băncile românești angajate azi la numita bancă, sub orice fel de condiții, să nu se angajeze mai departe!

Vor împiedeca asanarea și-și vor primejdui astfel întreg capitalul plasat până azi — va fi temerea?!

Nici decum. Pot să fie pe deplin liniștite. Dintre 670 bănci angajate, ca acționare la „Banca centrală de credit”, doar domniului, numai 37 sunt românești. Și din cele 10.000.000 cor. capital societății, numai 200.000 e capital românesc.

Prin urmare?! Dacă e să se facă o asanare, nu se face de dragul ochilor și a banilor noștri și dacă vor trebui să o facă, vor face-o și fără concursul nostru și atunci totuși și în binele, dar fără risicul nostru.

Așadar?!

Nici un angajament mai departe.

Iar într-o cât, cele 37 bănci românești

ori altele chiar, vor avea și depuneri la numita bancă, din cele 14.000.000 cor., ce le are dela băncile provinciale — soliciteze fără zăbavă, plătire imediată și caute ca tot prețul să se debaraseze de legăturile cu ea!

*

Iar învățătura?!

Să o tragem cu toții. Noi însă nu vrem să o fixăm încă. Căci n'am vrea să aparam nici decum, în poziția celui, ce constată ploaia, după ce l'a ciuruit de-a binele. Dar am dori, ca criza actuală financiar-economică și depresia generală cauzată de ea și pătania celor mai bune bănci românești cu „Banca centrală de credit”, pe care o consideraseră drept sprijin în astfel de crize chiar și care acum li-a făcut pa-costea — să ne dea de gândit puțin.

Și n'ar strica, dacă „Solidaritatea” chiar acum, în toată criza ce bântuie și în vederea altor multe, multe și importante momente, să concheme o adunare generală extraordinară, ori o consfătuire intimă, ori să facă ceva pentru prevenirea unei primejdii, care se întâmplă de multe ori, că vine ca m-trăznet din senin.

Iar ideea unei salvatoare concentrări a capitalului românesc, nici când nu ar afla teren mai prielnic, decât acum, în vreme de primejdie!

Videant consules!

INTERNE

„Foia Poporului” din Cernăuți. Vorba românească, „satul arde și baba se piaptână”. Peste 10.000 români s'au adunat ieri de pe întreg cuprinsul micii Bucovine ca să-și apere biserică și naționalitatea de primejdie.

Nu mai o gazetă hotărât dușmană intereselor neamului nostru acolo își poate permite să apară în ajunul zilei de adunare fără un singur rând care să pomenească această adunare națională de consfătuire și protestare la care toate satele și-au trimis delegații lor.

Cea mai obișnuită polemică pătimașă de răutăți mărunte ține loc apelului la datorie care ar fi avut dreptul la trei pagini din nenorocita foaie cernăuțeană.

*

de-i cu mâna: „oh, mais, cela n'a pas fait mal? n'est pas? cela n'a pas fait mal?”*)

Odată s'au gândit părinții copiilor să procure copiilor lor și prietenilor copiilor o bucurie deosebită: avea să se joace bivak. Într-o seară frumoasă de vară au întins un cort mare pe terasa cea mai de sus a grădinei, pe care se așau doi pini înalți și un tamarind bătrân, au respirat paie pe jos și în cortul acesta aveau să doarmă copiii peste noapte.

A fost o bucurie și o hărmălaie pentru toți, mai cu seamă însă pentru Archambauld, în pieptul căruia clocoțea deja neliniștit sângele de militar. Lângă cortul acesta au îngrămădit grămezi de lemne, cărora li-s'a dat foc, îndată ce s'a întunecat deabinele.

Acesta era focul de pază. În cenușa focului au fript cartofi, pe cari i-au mâncat — firește, pe cei nearși, — și după aceea s'au așezat în cerc, cei doi prieteni din Bebek aduseseră pe alți prieteni de ai lor, și au beut vin încălzit și au povestit, petrecându-și.

În decursul discuției, care s'a învârtit, precum era prea firește, împrejurul războiului, a ieșit la iveală că fiecare din băieți a luat apărarea unuia din popoarele, care purta războiul: unul era pentru englezi, altul pentru ruși, iarăși altul pentru francezi și celălalt părtinea pe turci. Unul — dar pe acesta l-au luat toți în bătaie de joc — era chiar pe partea celor din Tunis, cari au sosit

cu o zi mai înainte și cari au făcut cu șăpcile lor mari, roșii și cu fețele lor sălbatice, cafenii, o impresie înfricoșată. Archambauld, care sta între cei doi prieteni ai săi, se reținuse dela discuție cu desăvârșire — pe care parte era el, ei, asta nu mai este nevoie să întrebați. Cel care era pe partea rușilor însă zise, că stau ei, rușii acuma singuri, dar că în curând au să le vină întru ajutor prusienii. Când a auzit acestea Archambauld a căscat din ochii mari, încât i-s'au reoglindit focul din ei, și-a răzimat mâinile de genunchii celor doi prieteni ai săi și și-a piscat încetșor, ca și când ar fi voit să le spună: „Ați auzit?”

Unul din fii negustorului german din Bebek însă răspunde: „Nu” — căci tatăl lui, care-și avea comtoirul în Stambul ar fi venit astăzi după prânz acasă și le-ar fi spus că prusienii n'au să le ajute rușilor, ci că au să rămână locului fără să sprijinească pe cineva. Vestea aceasta o adevărură mai apoi și ceilalți copii, cari au auzit dela mama lor același lucru. Când a auzit și Archambauld aceasta, a oftat odată din greu, c'a scăpat de o povară grea, și-a pus brațele pe cei doi prieteni ai săi și le zise încet: „Ah que c'est bien! que c'est bien!”

Într-o clipă se stinsese focul, s'au ridicat cu toții. Unul din tineri, care avea o tobă, bătută câteva tacte pe tobă, — asta voia să însemneze: retragerea, și toți se duseră mai apoi în cort, ca să doarmă pe paie. Archambauld nu voi — firește — să doarmă alt undeva decât lângă cei doi prieteni

ai săi și a dres așa lucrurile, ca să ajungă între ei. Își vârî brațele sub ei, se alipi lângă ei și de ei, încât au simțit amândoi frații ce fire blândă, deodăstoa-ă, are prietenul lor.

După asta, când a început să domnească o tăcere completă în cort, fiindcă unii adormiseră deja, și alții se pregăteau să adoarmă, începu Archambauld să șoptea-că, încât prietenii lui au băgat de seamă că mai este trează, dus pe gânduri și s'au trezit și dăușii.

— „Écoutez”*) zise el încet de tot, „eu — dacă liu mare — fac militar — și voi?”

La astea răspuseră ei că ar fi auzit, că în Prusia fiecare e silit să se facă militar.

După ce a făcut el o clipă, începu din nou și zice că francezii și prusienii nu s'au bătut nici odată împreună — „Nu-i așa?”

Cei doi frați au trebuit să ridă și au ris pe înfundate, cum au putut mai încet, fiindcă auziau scuma, cât de puțin inițiat e te Archambauld în istorie, și-i spuseră: „dar, Archambauld, s'au bătut și încă rău. Nu știi tu nimic de asta?”

— „Da pe viitor”, urmă el, „n'au să mai facă, n'est ce pas?”**)

La astea îi răspuseră ei, că speră, că n'au să se mai bată, fiindcă au foarte dragi pe francezi, dar că să știi cu toată hotărârea lucrul asta, nu este cu puțință. Atunci însă li strânse la sine decedat, Archambauld, care își avea brațele subei.

*) „Ascultați!”, celelalte în limba germană, strict neștegite.

**i „Nu-i așa?”

*) O. nu te-a durut; nu-i așa? nu te-a durut!

* A, ce biue-i! ce bine!

Nu se tem, — și tot se tem

Mari voinicoși sunt șovinistii noștri! Ei nu se tem de presa noastră, și astfel nu le face nici cald nici rece împăcarea ce a intervenit prin fuzionarea celor două organe, unul al comitetului și partidului național român și cellalt al unei disidențe trecătoare. Așa sau aminteri, pentru acei puternici, dar mai ales făloși vrăjmași ai noștri, presa noastră e slabă, — a fost slabă și rămâne slabă. Nu se tem de ea câtuși de puțin, — și asta ar avea s'o dovedească, bagseama, în chip evident prigonirile fără răgaz și fără sfârșit cu cari, totuși, o onorează.

Sunt voinicoși șovinistii noștri, dar totuși fricoși. Căci dacă de presa noastră nu se tem, sau afectează că nu se tem, mărturisesc că totuși este ceva de ce se tem, — și nu numai de un singur lucru, ci chiar de mai multe.

Se tem, — o spun, — de: „biserica valahilor organizată pe baze exclusiv naționale și cu autonomie largă”; se tem de: „școalele valahilor”; se tem în sfârșit de: „băncile lor populare cari fac politică de rasă și sporesc ca ciupercile din indulgența și mila guvernelor maghiare”.

Se tem de toate acestea și cer: „extirparea acestor erupțiuni rele” — ca unica și neînlăturata condiție pentruca „maghiarii să poată înainta, pe calea consolidării lor de stat și de națiune”.

E un program acesta, — dar e vechi și-l cunoaștem. E un program care a fost urmărit de toate guvernele dela 1867 încoace, și despre care e vorba acum ca nu cumva să fie părăsit, nici de guvernul ce ar vrea să urmeze, oricare ar fi el.

Am ținut din greu lupta împotriva lui până acuma. Întrebarea se pune: E oare vorba ca dușmănia aceasta crâncenă ce ni s'a arătat, ca această pornire de distrugere a tot ce alcătuiește elementul și garanția noastră de existență națională, să continue, sau poate chiar să se accentueze de-acuma încă și mai mult?... — Șovinismul o cere,

— și după atitudinea pe care o ia, se vede că se bizuie cu toată nădejdea pe puterea de a o impune.

Nu putem, și nu trebuie să ne facem iluzii, — o știm. Un curent înviersunat cum e acela al șovinismului maghiar, tolerat din păcate să ia proporțiile pe cari le-a luat, nu se înfrânge cu una cu două, cu atât mai puțin se poate aștepta ca să se opriască sau să slăbiască de bună voie. Rațiunea sănătoasă care ar fi să dicteze acest lucru, a fost de mult coplesită și întunecată de porniri primitive, ușor de ațâțat și de nutrit, dar greu, foarte greu de oprit în loc și de întors din drum.

Vom avea încă de luptat, — mult și din greu, pentru apărarea bisericii noastre, pentru apărarea școlii, pentru apărarea consolidării și înaintării noastre economice. Toate aceste năzuințe, firești, impuse de însuși instinctul de conservare al unui popor, și cari în puterea statului ar trebui să-și găsiască un sprijin și încurajare, — nouă ni-se impută drept crime, drept „tendințe destructive de stat”, — și ne vedem tratați în consecință.

Spărturii în școală, îi urmează încercarea spărturii în biserică. Sistematic, suntem avizați că are să urmeze și tentativa spărturii în opera noastră economică. Războiul acesta nu contenește, — și nu vedem măcar desinându-se nădejdea încetării lui.

Dar nu e încă hotărât războiul. Noi am pierdut multe bătălii, e drept, — căci singuri am fost, și dezarmați, ca să ne apărăm „nevoile, sărăcia și neamul”. Vom mai pierde poate și altele, dar pe cea hotărâtoare tot n'am pierdut-o încă, — tot n'am ajuns în starea celui învins, a cărui singură mântuire este să nu mai aștepte nici o mântuire.

Această încredere, în cele din urmă tot presa are s'o cultive, s'o sprijinească și chiar s'o sporească, pe măsura în care vrășmașii noștri caută s'o slăbească, s'o

Lupta pentru sufragiul universal. Am amintit, că duminică a avut loc în Budapesta o mare adunare populară pentru sufragiul universal, la care au luat parte peste 50 mii de oameni. La sfârșitul adunării au avut loc ciocniri sângeroase între manifestanți și poliție.

Astăzi redăm aci un foarte scurt rezumat al discursurilor cari s'au rostit în această adunare, care înseamnă începerea unei lupte serioase pentru sufragiul universal.

Iuliu Justh, șeful partidului justhist a spus următoarele:

„Stăm în pragul unor mari schimbări politice. Pe întreagă linia decurge o luptă desperată: între moarte și viață... Noi, anteluptătorii progresului democratic vom trebui să ducem o luptă des-nădăjduită în contra reacției, a sistemului, a privilegiilor, în contra apărătorilor domniei de clasă... Am început lupta în contra sistemului reprezentărei mincinoase a poporului, în contra acelor cari își tem interesele domniei de clasă, deoarece aceștiaucid dreptatea și prin dreptate poporul.

Această luptă vom duce-o cu stăruință, până când vom extirpa sistemul corupt, actual cu toate ticăloșiile lui, până când poporul își va putea manifesta liber voința prin votul universal egal și secret și după comune, până când milioanele neîndreptățite vor câștiga drepturi și până când se vor prăbuși toate instituțiunile sistemului actual de clasă...”

Cont. T. Batthyány: „Muncitorii și locuitorii Budapestei au venit la această adunare pentru ca să declare, că nu vor mai suferi această stare nedreaptă... Milioanele poporului, cari asudă și sângerează pentru țară pretind să li-se deie și lor drepturi și să-și aibă reprezentanți adevărați în parlamentul viitor al țării, care parlament va trebui, vom face să fie parlamentul poporului...”

Al. Gieswein spune, că de azi încolo nimic nu va mai putea opri, zădărnici învingerea sufragiului universal, egal și secret...

Oscar Iaszi: Atmosfera este plină de energii revoluționare. S'ăm lângă cosciugul unui sistem vechi și corupt și salutăm zorile unei epoci noi, care va da poporului mai multă pâine și mai multe drepturi... De altfel lupta actuală pentru drepturi nu se dă între partide politice ori între clase, ci majoritatea poporului țării stă în fața unei clice nemernice mărunțea.

Lupta va fi desperată, dar sunt sigur că învingerea va fi de partea poporului, care va dărâma stâlpii sistemului putred actual...”

Adunarea a votat apoi un proiect de rezoluțiune în care vestejește sistemul politic actual și pretinde grabnica înfăptuire a sufragiului universal, egal, secret și după comune.

atât de tare încât fețele lor se aflau lângă fața lui și deodată simțiră cum îi sunt obraji umezi de tot de lacrimi și auziră cum zice el, sughițând ușor:

— „Ah que cela ne se fasse jamais! jamais! jamais!”

Fiindcă n'au știut ce să răspundă la cuvintele acestea, au tăcut; Archambaud s'a liniștit, și încurând au adormit toți trei.

Intr'aceea a sosit însă timpul ca să plece Archambaud cu mamă-sa. În ziua cea din urmă au venit amândoi încă odată la Arnautkói, ca să i-a dejunul cu copiii și cu părinții lor. Astfel stete Archambaud pentru cea din urmă dată între cei doi prieteni a-i săi și nu zise nici o vorbă și era palid de tot la față și ținea în mâinile sale mâinile pritenilor săi.

Mai apoi se urcară toți într'un caic cu trei vase — așa le zice acolo luntrilor cu lopiți — era caicul ambasadorului și au pornit-o în larg și au și zărit curierul maritim accelerat francez, cum venea în jos, pe Bosfor. Vaporul se opri ca să ia pe pasageri.

Când a sosit clipita din urmă, îmbrățișă încă odată Archambaud pe amândoi prietenii săi și i sărută, și lacrimile-i căzură de pe obraji în jos, și nu mai avea glas să vorbească, fiindcă sughița mereu de durere.

— „Dacu — suntem mari — peut être que

nous nous reverrons — avem zicem — Arnautkói — rien que ça, rien que ça” — știm, știm — tot — tot!”

Apoi a trebuit să se urce cu mama sa pe treptele, cari au fost lăsate în jos de pe corabie; și pachetele au fost duse în sus. Vaporul s'a pus iarăși în mișcare și de pe bordul lui flutura o flămură albă, mititică, era Archambaud, care ura rămas bun prietenilor săi.

Rămas bun — pentru viața întreagă. N'a trecut mult și marea a purtat și pe copiii cei doi în Germania, acasă, marea, care l-a condus pe Archambaud în Franța. Și veni mai apoi viața, învătătorul bătrân și sever, și luă la îndemână lecțiile, între cari cea dintâi și cea mai grea este — după cum se știe — uitarea, că ai fost odată copil. Casa cea veche din Arnautkói s'a scufundat în uitare, grădina cu terasele ei și cu sălbaticile tufișuri de ginestră și oleandri, smochinul cel mare și răbdător — toate s'au prefăcut în vis, iar visul s'a făcut tot mai palid și mai palid.

Au venit alți oameni, s'au arătat alte fețe și în locul lor au dispărut altele, bătrâne și dragi, și între acestea o față, a cărei stingere omul nu o poate suporta, fiindcă, dacă se stinge fața, pleacă omul cel sfânt din viața sa, — fața mamei. A aflat ceva Archambaud despre moartea femeii, care a fost atât de bună și față de dânsul? N'a mers nici o veste, n'a sosit nici o veste — nimeni n'a

auzit ceva despre el și despre mama lui din Franța îndepărtată, și astfel s'a prefăcut și fața lui într'un vis, care se face tot mai palid și a dispărut în mulțimea celorlalte fețe văzute odinioară.

*

După toate aceste însă, aproape două decenii după cele întâmplare mai sus, a început să se arate de nou istoria lumei în acțiune, ca să dovedească acelor, cari credeau, că s'a prefăcut în mortăciune, că este o ființă grozav de vie.

Francezii se aflau iarăși, ca atunci, pe câmpul de luptă, dar nu, ca pe vremuri, împotriva rușilor, ci împotriva germanilor și — mai cu seamă — împotriva prusienilor. Va să zică n'a ajutat nimic rugăciunea lui Archambaud din noaptea aceea în cortul bivakului: „Ah que cela ne se fasse jamais! De nu s'ar întâmpla nici odată, nici odată!” Până când atunci luau cu asalt Sevastopolul și fortăreața Malakoff, se aflau astăzi, în 18 august, 1870, francezii în șanțuri și între baricade pe înălțimile dela Metz, în Saint-Privat, și lăsau pe prusieni să-i ia cu asalt.

Pe câmpia lipsită de pomi, pe care trebuiau să se urce cei ce atacau, văjăiau gloanțele de mitrailleză și de puști chassepot. Ca și când ar fi trecut cu freamăt de sus un părete de fer, care-ți lua respirația, înainte de a te fi făcut bucățele. Indată ce trecuse în goană un astfel de părete, venea al doilea, al treilea și așa mai departe, fără să contenească. Nu vedeai nimic din ei, auziai numai cum se aruncau urlând, țâșâind, fluerând fioros aerul de dinaintea lor. Apoi auziai cum nime-

*) Nota: „Ah, de ce nu s'ar întâmpla asta nici-odată, nici-odată!”

*) „poate că o să ne revedem — acum să zicem: Arnautkói — nici altceva, decât atâta!”

Scrisoare din Roma

Amestecul unor macedoneni în pretinsele comploturi anarhiste.

Roma, 10/23 martie.

Se împlinesc azi 8 zile, de când d. Nicolae Tacit, fostul inspector al școalelor române din Macedonia, se află reținut la arestul „Regina-Coli”, sub bănuială, că ar fi fost amestecat în comploturi urzite de junii-turci, contra regelui Italiei și a unora dintre miniștrii săi.

Din primul moment însă al arestării sale și până acum, d. Tacit n'a încetat să protesteze cu energie contra acuzației odioase ce i-se aduce, declarându-se cu totul nevinovat. Dar în ciuda protestărilor sale și, cu toate că mai mulți publiciști italieni distinși, cari îl cunosc de ani de zile, au depus în favoarea d-sale, prezentându-l ca un om cult și pacinic, incapabil de orice acțiune urită, — totuși poliția din Roma continuă în atitudinea ei samavolnicească — refuzând să pună în libertate pe cunoscutul profesor macedonean. Nici chiar protestările ziarelor „Messaggero” și „La Tribuna”, care se ridică cu indignare contra acestei dețineri nevinovate, n'au răsunat să înduplece pe polițiști. Cei dela siguranța publică italiană spun, că nul pot libera pe d. Tacit până nu vor sosi dela București informațiile ce s'au cerut în privința sa.

Odată cu d. Tacit, a fost acuzat și d. Tașcu Pucerea, un alt român macedonean, care studiază la Geneva. D. Pucerea adresează directorului ziarului „Tribuna” următoarea scrisoare de apărare, pe care o traducem în întregime:

Geneva, 19 martie 1912.

Domnule director,

„Ziarul „Tribuna” din 17 ianuarie a publicat o depeșă din Geneva în care mă acuza că am luat parte la conciliabule anarhiste, și că am complotat contra vieții oamenilor de stat italian.

Indată ce am luat cunoștință de această depeșă, am protestat telegrafic la direcția ziarului, care însă n'a crezut de datoria ei să însereze protestarea mea. În aceeași zi, m'am dus la d. comandor Basso, consulul general al Italiei, în acest oraș, și cu acte în mână i-am dovedit nevinovăția mea, și i-am lăsat o fotografie, ca să o trimiță celor în drept, la Roma, spre a se vedea dacă nu cumva o altă persoană nu abuzează de numele meu.

D. consul Basso mi-a promis că va desminti la cei în drept, în chip oficial, această calomnie.

Am crezut că prin aceasta, am făcut destul ca să înlătur calomniile aruncate asupra unui om cinstit și nevinovat; dar astăzi, — văzându-mă amestecat din nou, de toată presa italiană, în atentatul contra Maj. Sale regelui Italiei și fiind tatăl a trei copii, nu vreau să las să planeze cea mai mică îndoielă asupra mea și a numelui meu, — și de aceea, fac apel la toată presa italiană (a dona putere într'un stat civilizat) și în special la d-v. să publicați următoarele:

1. Mă pun sub protecția și la dispoziția d-v. ca să viu la Roma, să mă disculp, cu acte în mână de calomniile odioase, țesute împotriva mea.

2. Resping cu energie toate mincinnile debitate împotriva mea, căci sunt inocent.

3. Înainte de a avea posibilitatea să mă duc la Ancona spre a depune plângere contra calomniatorilor mei, desfid pe toți aceia cari vorbesc în socoteala mea, să aducă cea mai mică dovadă că eu aș fi trecut vreodată, până acum, frontiera italiană, — contrar celor spuse de ziarul „Secolo” din 17 martie pag. 6. care pretinde că eu aș fi fost văzut în Italia.

4. Toate calomniile publicate în jurnalele italiene dela atentatul contra regelui încoace, sunt de domeniul fantaziei și născocite de agenții siguranței publice italiene, pe care îi desfid să dovedească, cu cea mai mică probă, că eu aș fi fost urmărit în Italia.

5. Vă trimit aci alăturat fotografia mea, de

care vă veți putea servi, cum veți crede de cuviință.

Primiți etc.

(s) Tascu Anastasie Pucerea,

licențiat în farmacie din București și
cavaler al ordinului „Coroana României”,
candidat la doctoratul în științe,
14, Rue Ami-Lullin.

O zi în urmă, un redactor al lui „Corriere della Sera” convorbea la Geneva cu d. Pucerea, care a protestat din nou, în fața ziaristului italian, împotriva insinuațiilor calomnioase ce se fac pe socoteala sa. Întrebat asupra relațiilor sale cu Tacit, d. Pucerea a declarat că nu l-a văzut niciodată la Geneva și că l-a cunoscut la Monastir, unde Tacit era revizorul școalei române. Nu mergea însă de acord cu dânsul și de aceea îl combătea în „Tribuna Macedoniei”. Totuș Pucerea nu crede că Tacit ar fi fost în raporturi cu comitetul juneture și se îndoiește de adevărul acuzărilor ce i-se aduc, căci îl știe ca român că are afecțiuni pentru Italia și apoi Tacit, care a fost apărât la lanina de consulul italian și de fostul comandant al jandarmeriei în Macedonia, de Giorgis, s'a exprimat totdeauna cu respect despre aceste autorități italiene.

Care este atunci misterul acestor insinuații făcute pe socoteala celor doi fruntași macedoneni? Să fie adevărată versiunea dată deunăzi de un ziar de aci, că s'ar putea ca doi anarhiști, în legătură cu comitetul juneture, să fi lucrat luându-și numele d-lor Tacit și Pucerea, și ei să fi scăpat astfel neurmăriți? Ori poate, cum a declarat d. Tacit, în momentul când și-a văzut numele în ziare, că totul e „o mașinațiune infernală a unor dușmani personali”, — ceea ce e trist, și ei macedoneni? Dacă ultima ipoteză ar fi adevărată, atunci lucrul ar fi foarte dureros! Și dacă ar fi să judecăm după telegrama din București, pe care o publică „La Tribuna” în numărul ei de aseară, teama d-lui Tacit, ar avea oare-care temei. E o telegramă trimisă ziarului amintit, de doi macedoneni din țară, Steriu și Șunda, care scriu următoarele:

„Pentru românii macedoneni conștiinți, chestiunea Tacit este cel puțin necurată. Regretând profund că acest om a putut avea un rol în dezvoltarea lor intelectuală, ei îl reneagă, cum de altfel l-au detestat la timp pe el și pe semenul său, Pucerea...”

Cum pot oare d-nii Steriu și Șunda, sa încurce situația celor doi consăngeni ai lor, înainte ca autoritățile italiene chiar să fi putut indica o vină a lor? Or fi având d-lor ce-or fi având cu d-nii Tacit și Pucerea, dar nu era acesta momentul să-și verse necazul și să dea lumii străine acest urât spectacol de luptă fratricidă. Și o lecție bună le dă însăși ziarul italian, care, după ce le publică telegrama, adaugă:

„Publicând în întregime depeșă de mai sus, nu înțelegem de loc să ne asociăm la judecata d-lor Steriu și Șunda, pe care nu-i cunoaștem...”

Începem și noi a hănuși că d. Tacit e victima unei mașinațiuni politice, urzită de dușmanii săi personali.

Tiberianus.

Audiența unui ziarist vienez la regele Carol

Viena, 25 martie n.

Ziarul „Neues Wiener Tagblatt” publică declarațiile regelui Carol, făcute într-o audiență acordată unui ziarist vienez. Fiind declarațiile domnitorului fraților noștri de dincolo de un deosebit interes pentru noi și privind această declarație relațiile României cu aproape toate statele din Europa, redăm pe scurt acest comunicat al numelui ziar.

Regele a primit pe ziaristul vienez în sala bibliotecii. Sănătatea regelui — spune ziaristul — este excelentă. El arată ca întinerit. Ochiul lui luminează cu o deplină putere și conversația lui este așa de vioaie, ca și a unui om tânăr. Nimeni n'ar crede, că va împlini în luna viitoare al 73-lea an al vieții sale. Pe lângă etatea înaintată însă el desvoaltă o energie deosebită și ia parte la toate acțiunile vieții publice. Peste zi este atât de ocupat cu lucrul, încât nu-și face nici odihna necesară. El se consumă în îndeplinirea datorinței sale de domnitor. Des de dimineață lucrează împreună cu oficienții săi. Înainte de amiază primește raporturile bărbatilor săi de încredere. Nici un proiect nu poate ajunge în cameră înainte de a-l fi studiat el temeinic și nu întrelasă nici când de a-și exprima nedumeririle sale ministrilor săi.

La amiază primește în audiență pe ambasadorii statelor străine, pe plenipotențiarul României și pe alți dignitari înalți.

La orele 6 seara conferează cu bărbatii de stat politici și de multeori aceste conferări durează până la orele 9 seara. Și în urma activității sale neobosite nu este de mirat, că este bine informat despre toate chestiile vieții de stat și cunoaște foarte amănunțit întregă administrația țării sale. Mai cu seama arată un interes deosebit pentru M. Sa monarhul nostru și cu ocaziunea audienței a întrebat nu numai despre starea sanitară a M. Sale monarhului, ci și-a exprimat dorința de al putea vedea cât mai curând, stimându-l foarte mult. Și-a adus aminte de contele Aehrenthal, pe care l-a pretuit foarte mult și l-a cunoscut ca pe un prieten sincer și care s'a validat ca o persoană foarte distinsă de stat.

Moartea acestui om — a zis regele — n'a fost o pierdere numai pentru Austria, ci pentru întreaga Europa. El este convins că urmașul lui Aehrenthal, contele Berchtold, pe care nu-l cunoaște decât numai după renumele lui strălucitor, va urma calea antecesorului său.

Regele regretă foarte mult trecerea ambadorului rus, Giers dela București la Constantinopol, deoarece acest diplomat și-a pus toată puterea pentru menținerea relațiilor bune cu statele învecinate și a lucrat foarte mult pentru pace. Ambasadorul Giers desigur va lucra și în Constantinopol tot în această direcție bună.

Sosindu-i înainte de audiență telegrama despre atentatul încercat asupra părechei regale din Italia, regele și-a exprimat simpatia, ce o poartă regelui Italiei, Victor Emanuel și reginei Elisabeta și bucuria cea mare ce o simte, că păreche regală italiană a scăpat neatinsă.

Regele revenind apoi la situația din Balcani a atras atențiune asupra străduinței puterilor de a menține pacea în Europa. Guvernul său se îngrijește ai da sfaturi bune și el însuș face tot posibilul ca să se lucreze pentru evitarea eventualelor complicațiuni.

Regele a vorbit apoi despre dezvoltarea economică a României și despre puterea armatei. În privința dezvoltării economice, regele a spus amănunte foarte interesante despre comunicația căilor ferate și despre transportul cu trenul la Constanța, despre exportul cerealelor și despre starea favorabilă financiară a țării. Regele a arătat apoi însemnătatea social-politică a legilor aduse în era mai nouă în România, cari vor contribui foarte mult la prosperarea binelui poporului.

În privința militară camera n'a întrelăsat să aprobe reforme, cari au fost inițiate sub auspiciile regelui, și prin cari se organizează mai bine apărarea țării. Pe când în alte state companiile au în timp de pace 80 de soldați, cele din România sunt de 110 soldați. Pe lângă aceasta soldații sunt foarte bine instruiți.

Cu privire la politica internă regele și-a exprimat numai dorința ferbinte, ca contrastele să dispară cât mai curând și să se străduiască la o activitate normală.

Fabrica de granit, syenit
industrie de marmoră și
ciselare de peatră a lui

Iosif Nagy
Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Liferază lucrări de marmoră pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efectuează vinderea în mare și în mic liferez colegilor de branșă și obiecte singuratiche, în prețul de fabrică.

Pilde bune

(Corespondență din Mercurea, comit. Sibiu)

Trăim în acest orășel impresurați de sași, cari favorizați de soarte au ajuns la o stare mai bună ca ai noștri, iar instituțiile lor publice se bucură de bunuri însemnate. Tăranii noștri însă mai lipsiți de pământ luptă cu toate neazurile vieții, iar alături de ei și instituțiile lor publice nu se bucură de bunuri moștenite. Din vrednicia oamenilor de inimă avem biserică și școală model, dar nu avem isvoare, fonduri pentru susținerea acestora. Înainte cu 14 ani s'a găsit însă omul, care priceput și sprijinit de mulți binevoitori, a pus bază unui institut financiar în loc: „Cassă de păstrare în Mercurea” societate pe acții, care în acest timp s'a dezvoltat ajungând la avânt neașteptat de satisfăcător. Acest institut a devenit apoi razimul instituțiilor amintite: biserică și școala din loc, ba chiar și pentru unele din jur, precum și pentru alte instituții culturale din localitate. În statutele acestui așezământ financiar este apriat zis, că interesele fondului de rezervă se dau pentru scopuri de binefacere. Această sumă face aproape 3000 cor. la an, care în jumătate se dă bisericii din loc pentru scopuri culturale, iar jumătate se trece în un fond de binefacere, pentru necesitățile din jur. Afară de această sumă fixă, institutul amintit an de an mai dă ajutoare diferite și în alte părți pentru scopuri de binefacere. A făcut apoi și unele parțelări, fără a răvni după câștig, cu scopul însă de a întări populațiunea română din loc, — a înălțat apoi un mare edificiu în piață, ridicând astfel și în ochii străinilor nimbul românesc.

Meritele acestui institut financiar pentru Mercurea și jur sunt neperitoare, căci fără concursul lui nu puteam avea școală cu doi învățători, ferindu-ne astfel de influențe străine. Și dacă nimic altceva nobil nu s'ar fi creat prin acest institut, deja prin faptul amintit trebuie recunoscută marinimozitatea inițiatorilor și susținătorilor lui și ar fi vrednic de imitat în măsură tot mai mare.

*

După prescrierile bisericii ort. s'a ținut în localitate în zilele trecute sinodul protopopesc. Dintre hotărârile acestuia de remarcat sunt mai ales două: 1. S'a aprobat cumpărarea pe sama tractului protopopesc a caselor d-lui Ioan Droc fost protopop în Mercurea cu suma de 16000 cor., din care preț 12000 cor. s'au plătit din fondurile tractului, iar 4000 cor. le-a pus „Cassa de păstrare în Mercurea” la dispoziție ca împrumut fără interese pe 4 ani. Prin această cumpărare s'a realizat o veche dorință, ca și tractul nostru să aibă o reședință protopopescă. Se speră, că tractul să ajungă la un legat promis de d. protopop Ioan Droc întru eternizarea păstoririi sale de 40 ani în acest tract, — apoi la vre-un ajutor din partea Ven. Consistor arhiepiscopesc, ca astfel să se poată forma și da de non destinației fondurile, ce s'au investit în edificiul cumpărat. 2. A doua hotărâre însemnată ce s'a luat în sinodul amintit e, că după modul deja în alte părți existent, să se introducă în comunele din tract asigurările țărănești pentru caz de moarte cu cvote anuale minimale, formându-se reuniuni cu statute combinate în cadrul statului organic. Astfel de instituție avem în Sebeșul săsesc, care s'a dezvoltat în mod neașteptat.

*

Din viața socială culturală locală e de remarcat progresul „Reuniunii de cântări și teatru din Mercurea.” Aceasta s'a înființat în anul trecut, dând deja trei producțiuni teatrale.

Diletanții ei s'au produs chiar și în localități străine cu piesele studiate. Reuniunea acum se pregătește să dea un concert de cor mixt, cor bărbătesc și apoi o producțiune teatrală. La Paști concertul și producțiunea teatrală se vor da cu prețuri reduse pentru țărani din loc, iar la Dumineca Tomii pentru intelectualii din jur, Apelăm la sprijinul oamenilor de bine să ne dea concu-

sul, căci numai dându-ne mână cu mână și prin stăruință continuă vom putea presta pe acest teren ceva, ne vom putea impune străinilor din localitate, ce ușor rivalizează cu noi și în cele artistice.

Un binevoitor.

Răsboiul italo-turc

Când se va încheia pacea?

Roma. — Ziarul „Journal des Debats” a publicat un articol în care spunea că până când Italia nu va renunța la suveranitatea ei asupra Tripolitaniei, până atunci nu se va putea încheia pacea.

„Tribuna” răspunzând acestui articol al ziarului francez, spune că și în Maroc mai sunt chestiuni grave, iar capitulațiunile există și acolo, la cari și Italia are cuvântul.

Cu ocazia înțelegerii dela Algesiras Italia a adus jertfe colosale în interesul Franței, iar acum și Italia are dreptul să pretindă dela Franța aceleași jertfe.

Articolul acesta al ziarului „Tribuna” a stârnit mare senzație în cercurile diplomatice.

*

Petersburg. — Condițiunile de pace ale Italiei nu vor fi comunicate oficial Turciei. După sosirea răspunsului Turciei, puterile, fără amestecul celor două părți beligerante, vor redacta condițiunile de pace, pe cari în urmă le vor trimite Turciei și Italiei.

Un diplomat rus a declarat că nu se va face nici o presiune asupra Turciei.

Vaporul „Dacia” în Dardanele.

Constanța. — Se comunică prin telegrafia fără fir că vaporul „Dacia”, care a plecat marți seara din Constanța sosind sâmbătă la Constantinopol, a părăsit ieri la orele 2 portal Constantinopol îndreptându-se spre Dardanele.

Vasul are pe bord un pilot turc pentru orientarea călătoriei în Dardanele, care după cum se știe sunt blocate, flota turcă făcând poliție și pentru evitarea vreunui accident din cauza minelor flotante presărate la intrarea și esirea strâmtoarei.

Concentrări de noi trupe turcești

Constantinopol. — Un înalt personaj, care are legături cu cercurile militare, a aflat, că ministrul de război, a chemat în cursul lunii viitoare sub drapel 800.000 rezerviști pentru a fi gata pentru orice eventualitate. Măsura aceasta însă are numai un caracter preventiv. Cauzele principale sunt următoarele: Rusia a concentrat trupe la granița persană, evenimentele din Creta amenință a complica situația, iar Italia prin atitudinea ei dovedește, că vrea să provoace complicațiuni în Balcani.

Toate aceste evenimente au forțat pe Turcia să ia măsurile necesare pentru a fi gata față de vre-un atac neașteptat. Turcia însă nu are nici o intenție agresivă.

Împăratul Wilhelm despre război

Veneția. — Se vorbește, că împăratul Wilhelm luându-și rămas bun dela regele Victor Emanuel i-a promis acestuia, că în curând va veni iarăș în Italia.

La despărțire împăratul Germaniei a declarat mareșalului curții cont. Brandolini și contelui Moncenigo următoarele:

„Admir cu sinceritate atitudinea națiunii italiene în aceste zile grele. Înțelegerea dintre poporul, regele și guvernul italian precum și maturitatea politică și înțelepciunea națiunii italiene ar putea servi ca exemplu celorlalte națiuni”

Blocadă în marea Egeică.

Petersburg. — În cercurile bine informate de aici se afirmă, că flota italiană nu va ataca Dardanelele deoarece printr'o astfel de acțiune Italia și-ar atrage mânia opiniei publice din Europa și de bună seamă ar pierde mai multe vase de război. Dimpotrivă, se poate afirma cu siguranță, că forțele navale italiene vor pleca în marea Egeică și vor ancora în jurul unei insule turcești.

În nici un caz însă flota italiană nu va apare în fața Salonicului.

Alegerea de deputat preotesc pentru sinodul eparchial în cercul XVII Teregova

Foarte mulți zic că marele nostru Șaguna a făcut foarte rău, când a dat „Statutul organic” poporului nostru, dându-i o armă în mână, unui om care nu se știe folosi de ea. Alții zic iarăș că poporul nostru — înțeleg „opinea” — nu e destul de copt pentru a înțelege ce înseamnă „Statutul organic.” Ei bine, zic eu. Poporul nu'l înțelege. Apoi oare preoții, cari sunt crescătorii poporului, înțeleg ei oare ce înseamnă „Statutul organic?”

Nu știu cum va fi în alte părți, dar pe aici pela noi e obiceiul preoților, că dacă convin doi sau trei încep a discuta foarte serios despre?... da, se plâng frate unul altuia că nu le mai dă nime nimic, ei le tot cere, că statul preotesc e înjosit de toată lumea, că bietii popi numai au drepturi, ei numai datorinți. Și așa o milă te prinde văzând fețele acelea posomorâte. Poate că au dreptate, va zice cineva.

Acuma însă să-mi deee voe sfințiile lor să-i întreb, că oare știu sf. lor că „Statutul organic” le dă și sf. lor drepturi, nu numai datorinți, ei drepturi, dintre cari unele mari. Mă rog de cumva nu credeți, poștiți și cetiți legea aceea bisericăscă paragraf după paragraf, și vă veți convinge, că așa e. Dar vezi, cine are drepturi trebuie să-și valideze dreptul lui, căci numai atunci e om; iar cine are datorinți, să le îplinească. Aceasta o zice și Dzen dar și lumea.

E foarte trist, când umbli orbecând având dreptul în mână; dar e și mai trist, când nu-ți îplinești datorințele cari ți-se impun, și e de tot trist, când cineva refuză a împlini porunca mai marelui său, care în cazul de față e vlădicul.

La noi în dieceza Caransebeșului s'a adus hotărârea, ca alegerile pentru deputații preoțești să se țină în joi în 1 l. c. Ordinațiunea P. S. Sale a episcopului diece-ei Caransebeșului zice apriat, că fiecare preot — nemașteptând altă invitație — să se prezinte în ziua numită, la locul numit pentru alegere. În cercul Teregovei ar fi 17 preoți cari trebuie să-și aleagă un deputat, care să-l reprezinte în sinod. Și ce credeți dintre 17, câți s'au prezentat la alegere? Mă rog nu măresc lucrurile dar e adevăr că s'au prezentat 8, zic opt preoți. Șase de la sate și doi din centru, din Teregova.

Așa cred, că e de prisos a spune că și cei șase, dacă unii dintrâșii nu ar fi avut și alte afaceri, cu greu se hotărau și ei, să participe la alegere.

Aceasta e, mă rog, împlinirea poruncei Arhiepiscopului, și noi o numim aceasta — pe aici — disciplină! Oare intervin cazuri asemenea acestuia în biserică latină? Nu! Acolo porunca mai marilor e sfântă, numai noi românii ne putem lăuda cu neîmplinirea poruncilor mai marilor noștri, numai noi știm — pe aici — să nu ascultăm acolo, de unde nu tragem nici un folos material. La noi e zicală generală — pe aici — „că fără mine se poate.” Dar când? Când e vorba de interesul bisericei?..

Să-mi dați voe. Vă rog, să vă spun eu pentru ce nu s'au prezentat preoții noștri la alegere

In grădina de iarnă a „Hotelului Central” condusă în spirit modern găsește Onor. Public benturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase dretensiuni. După teatru cină caldă.

Pentru cununi și bancheturi săli separate. Zilnic taraf de țigani de primul rang. In cafenea după teatru cină exquisit.

Cu deosebită stimă:

AUGUSTIN CSERMÁK

h o t e l i e r .

modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

— Ziarul „Românul, și, foaia populară, „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, Calea Grivița.

ECONOMIE

Reglementarea comerțului internațional.

Statele pot avea mare influență asupra comerțului internațional, dupăcum îl lasă să se desvolte liber, ori îl restrâng pentru a apăra producțiunea internă. Astfel se naște *liberul schimb* și *protecționismul*. În protecționism statul poate ocroti unele produse interne în două moduri.

a) împiedecând importul aceluși produse prin taxe vamale urcate (vamă protecționistă, prohibitivă);

b) acordând premii pentru exportarea în străinătate a aceluși articole (Premii de export).

Aderenții comerțului liber afirmă că libertatea asigură diviziunea producțiunii și satisfacerea cea mai favorabilă a trebuințelor. Ea promovează contactul, asocierea internațională, așa de prețioasă din punct de vedere al progresului cultural.

Laturea slabă a acestei teorii este, că ea socotește economia drept o unitate abstractă, omogenă. Nu ia în considerare că schimbul internațional e condiționat de viața economică parțială a fiecărui stat. Nici nu ar fi just, ca locuitorii unei țări plătind grele impozite de consum (așa numitele impozite indirecte) pentru toate mărfurile produse în țară, aceleași mărfuri să fie scutite de sarcini, dacă se importează din alte țări.

În loc de schimbul absolut liber e mai rațional deci protecționismul susținut în limitele sarcinilor, ce le octroiază fiecare stat asupra produselor interne. Și e mai just. Toemai de aceea, protecționismul îl adoptă și-l aplică cele mai multe state:

1°. Prin *legi vamale*, însoțite de ordinațiuni ministeriale, cari plecând din câteva principii conducătoare determină în anumit sens importul, transitul și exportul, prescriu procedurile de vamă;

2° prin *tarife vamale*, în cari se însușă sistematic mărfurile libere și cele supuse taxei vamale; se arată mărimea taxei, ce este a se

percepe la transportul peste fruntărie, fie după *valoarea* (ad *valorem*) mărfurilor, fie după *greutatea lor*. Tarifal vamal e *autonom*, când se statorosește conform trebuințelor țării și *convențional* când se statorosește prin învoială cu statele străine.

Vedem dar, că *vama* e marele robinet al traficului internațional. Înțelegem prin ea taxa, ce se percepe la trecerea peste o linie de limită asupra mărfurilor la import, export și transit. E pur financiară sau fiscală, când are unicul scop să aducă venit statului. E *protecționistă*, când ocrotește industria streină și *prohibitivă* când împedecă total importul din străinătate!

Prin *vama de retorsiune* o țară își răsună dispozițiile vamale nefavorabile față de altă țară, în timp ce prin *vama diferențială* favorizează o țară față de alta, aceleași mărfuri taxându-le în mod diferit, mai ușor, ori mai aspru, conform țării de proveniență.

Gavr. Todica.

(Va urma)

Teatrul Apollo. Azi, *miercuri*, teatrul Apollo va prezenta următorul program senzațional:

1. *Dresda (vedere)*. — 2. *E foarte jaluz!* (comedie). — 3. *Sarpe viclean!* (dramă senzațională în 2 acte. Filmul e de 1500 m.) — 4. *Pacientul prefăcut* (amuzant).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I, 80 fil. — Locul II, 60 fil. — Locul III, 40 fil. — Locul IV, 20 fil. — Orhestră proprie. — Garderobă.

Inceputul repeznățiilor d. a. dela orele 5 și jum.—11 noaptea.

Central Bibliografie Library

—x—

Au apărut:

— „**Noua Revistă Română**” cu sumarul: Noutăți: Fondul Caragiale. — Legea d-lui Arion și Memorii universității din 1907. — Criza din Ungaria. Cestiuni actuale. Dr. C. I. Istrati: Ciocoi noștri. Cestiuni sociale. N. A. Gredescul, fost vicepreședinte în prima Dumă: Adevăraul și falsul naționalism. Cronică dramatică. Fl. Simionescu: Hamlet (După comentariile lui Tommaso Salvini.) Literatură. Castor & Polux: Romantă (versuri). I. Chiru-Nanov: În preajma Ceahlăului: Cetatea Neamțului (cu trei ilustrații). Discuții. Dr. I. Duceanu: Campanie de răsturare, sau campanie de asanare? Insemnări: „Poezia Psalmilor”. — Al doilea Hamlet. — Centre studentești. — „Ultima oră”. Revista revistelor: Revista științifică „V. Adamachi”.

fie stăpânul locului, de era gros, de avea băieți ori vreo jumătate de duzină de fete cu sunetul glasului argintiu al râsul de femei; unele cu ochii negri, altele cu ochii albaștri, dar cea mai tânără, de sigur, o frumusețe, și dacă el, el însuși era un om vesel, ori dacă, din întâmplare, era posomorât ca sfârșitul lui septembrie; de căuta mereu în calendar, și vorbea despre nutrețuri, despre orzuri și despre secări, în cercul tineretului vioiu, care gândea în mod firesc la subiecte mai puțin plictisitoare.

Astăzi străbat cu adâncă indiferență toate satele recunoscute, și privesc rece la înfățișarea lor tristă și mizerabilă; ochii mei nu se mai opresc la asemenea obiecte, nimic caraghios nu mă mai face să zâmbesc; ceea ce altă dată provoca la mine de odată o puternică izbucnire de râs sănătos, și o fericită animație în mișcări, trece acum nezărit prin fața ochilor mei, iar gura mea, imobilă de răceală, nu mai găsește nimic de zis despre această priveliște, care avea atunci secretul să mă răpească în extaz. O tinerețe mea! o frumoasă mea nevinovăție!....

În vreme ce Cicikof, desobisnuit de a rîde, și el, fiindcă se apropia de vârsta mea, rîdea totuși un ris stăpânit, un unic ris întretăiat, dar stăruitor, cu ocazia poreclei pitorești și vîguroase

aplicate domnului Pușkin de către țărani din împrejurimi, el nu observase că intra într'un sat mare alcătuit dintr'un număr considerabil de colibe despărțite unele de altele cu cincizeci de pași, și din distanță în distanță, de ulițe și ulicioare.

Dar, în curând șgomotul și grozavele scuturături provenind dela tropotul cailor pe un vechiu pod de bărne, față de care pavagiul de cremene al orașelor era domol ca fața mesei unui biliard, îl silea să se deștepte din plăcuta lui visare. Aceste bărne, așezate ca clapele unui pian, se ridicau, cădeau, săltau la dreapta și la stînga, iar trecătorul care nu lua seama, căpăta ori o vînațae la ceafă, ori un cucui în frunte, ba i-se întâmpla adesea să-și muște crud cu propriul săi dinți finul vîrf al limbei.

El observă că colibele satului acestuia aveau, fără excepție, un acelaș aer de o extremă vechime. Bărnele, din care erau făcute, în mod exclusiv, părții erau închiși și mâncați de cari; multe acoperișuri sămăneau cu un grătar, și nu rămăneau pe unele din ele decât lațul din vîrf și nu mai rămăneau decât câteva grinzi susținute de câțiva căpriori prăpădiți, era ca pieptul unui schelet omenesc.

Ai fi zis că stăpânii însuși au ridicat scîndurile acoperișului, gândind eu dreptate, că în

— Junimea Literară. — Săptămăna polă și culturală. — Convorbiri Literare. Memento.

Nr. 28 „Colinde și Căntece de stea” de Cristu Negoescu

Din Biblioteca pentru popor a Casei școlilor:

1. Povestiri din Halima cartea I.

2. „ ” ” ” ” II.

3. Povestiri de petrecere și de folos de M. Sadoveanu

Se află de vânzare la principalele librării

din capitală și provincie.

Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei, luere pentru normalisti, învățători și institutori

Rosetti D. R. Razna. note din călătorie, cu o scrisoare de N. Iorga

Sadoveanu M., Un instigator

Culea D. Sp. Învățământul despre natură în școala primară

Curs de pedagogie teoretică și practică de Gabr. Compayre

Carlyle Th. Munca, Sinceritate, Tăcere, pagini alese

I. Stanca: Școala română și învățătorul român din Ungaria în lumină adevărată

Collodi C. Pășunile lui Tândărică (Povestea unei păpuși de lemn) trad. de A. Buzescu

Princesa Elena de Racovitză, Furiile amorului

Nr. 21 „Căntece voinicești și ostășești” de C. Rădulescu Codin St. Tuțescu și S. Kirileanu

Nr. 24 „Din legendele neamului de Hohenzollern” de St. Iosif

Nr. 25 „Flori și povești” de Ion Dragoslav

Nr. 26 „Din Bucovina de altă dată” de Ion Grămadă

Nr. 27 „România de peste Carpați” de I. Slavici

Metodica Istoriei și Geografiei de Gh. N. Costescu

Metodica limbii românești de Lupu—Antonescu—Nicolescu și Ciocărlie

Cărțile acestea se găsesc de vânzare și la Librăria Diecezană. Arad, Deak Ferencz 33.

POȘTA REDACȚIEI

Simeon Călugăr. Unul din acele păcate s'a consumat și a fost biruit. Celelalte sunt mărunte.

G. D. în Bujor. Se cuvine ca acelaș ziar să facă rectificările cuvenite. Din toate punctele d-tale reținem pe acela care cuprinde participarea d-tale la sărbătoarea „patriotică” din 15 martie. Chiar dacă ai fost numai spectator, nu înțelegem ce s'aveai să cauți. Curiozitatea asta s'o aibă numai școlarii d-tale, cari nu au răspundere față de popor.

Redactor responsabil: Atanasfu Hălmăgian.

(Va urma)

ACTII

dela „Bihoreana“ și „Albina“ cu drept de opțiune sunt de vândut. Adresa la Administrație.

Caut

un candidat de avocat
Dr. Ștefan Rozvány
 avocat, Marosillye.

„AJUTORUL“

— societate pe acții în Șeica-mare. —

Concurs.

„AJUTORUL“ institut de credit și economii societate pe acții în Șeica-mare, publică concurs pentru un **funcționar** pentru filiala Mediaș sau centrală.

Dela recurenți se recere să fie absolvenți ai unei școale comerciale și să cunoască limba maghiară și germană, — trimițânduși documentele până în 10 Aprilie st. n. a. e. indicând și pretenșiunile de salar.

Alesul dacă va corespunde după un serviciu de un an, va fi denumit funcționar cu drept de pensie.

Postul e de-a se ocupa îndată după alegere. Șeica-mare, 16 Martie 1912.

Direcțiunea.

Caut

pentru îngrijirea casei

și a celor două fetițe ale mele (una de 10, alta de 6 ani) o femeie inteligentă, mai în etate.

A se adresa la

Adrian P. Desearu,
 protopresbiter în Vasköh.

Un candidat de avocat

afără aplicare momentană la

Dr. Desideriu Fülepp,
 avocat
 Hunedoara—Vajdahunyad.

Dr. Silviu Pășcuțiu

și-a deschis

cancelarie advocațională

in Boroșineu (casa inginerului Burchard).

Se caută

un candidat de avocat

cu praxă ori fără praxă pe lângă condiții favorabile. A se adresa Administrației „Românului“.

„LUNCANA“

Institut financiar, societate pe acții in Marghita.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **contabil** la „Luncana“, institut financiar, societate pe acții in Marghita (com. Bihor), se eserie concurs cu termenul de 15 Aprilie n. a. e., pe lângă următoarele condiții:

1. Reflectanții au să dovedească, că sunt absolvenți ai vrunei școale comerciale și că au praxă de bancă și purtare morală exemplară.

2. Salar pe întâiul an 1200 cor. și tanciemă statutară.

3. După anul de probă cel ales, dacă va corespunde, va fi definitivat.

4. Postul trebuie ocupat imediat după alegere.

Marghita, la 15 Martie, 1912.

Direcțiunea.

Caut

un candidat de avocat

cu praxă și condițiuni favorabile

Dr. Aurel Nyilvan,
 avocat, Șomcuta-mare.

De închiriat

o localitate luminoasă, sănătoasă și frumoasă pentru birou ori pentru atelier. La jumătate etajul se afără 2 săli mari.

Explicări dă

Hoffmann Sándor
 Arad, (Edificiul teatrului).

BINETH
IGNACZ
 ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

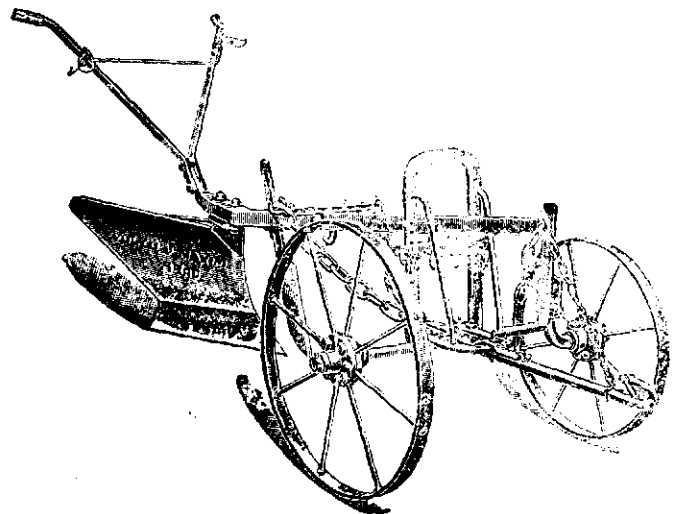
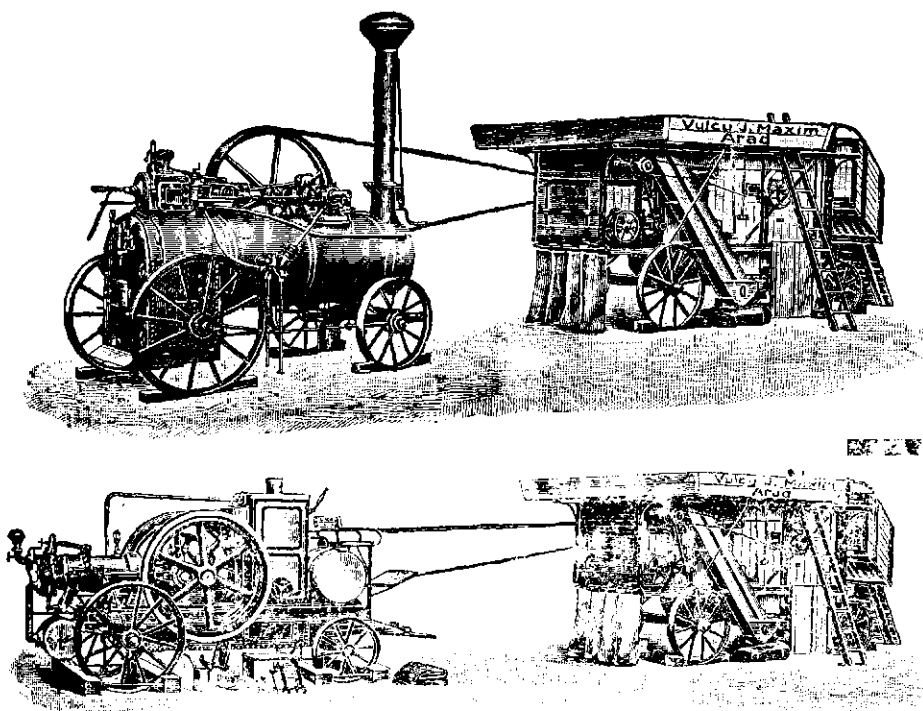
Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuesc in prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tălat nutret, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Noui piese muzicale de Tiberiu Brediceanu!**„LA ȘEZĂTOARE“****Icoană din popor (un act cu un preludiu)**Text de **C. Sandu-Aldea și I. Borcia.****CUPRINSUL:**

Preludiu și cor.		Nr. 9. Cântec haiducesc.
1. Doina lui Sorin.	Nr. 5. Melodrama.	„ 9. a) Solo de fluier.
2. Mândruță cu ochii verzi.	„ 6. Cântecul Ilenei.	„ 10. Brâu.
3. Cântec din bătrâni.	„ 7. De masă.	„ 11. Duet.
4. A lui Moș Marin.	„ 8. Scenă.	„ 12. Invârtita și cor.
- Partitura pentru canto și piano cor. 8 (fr. 10)

Doine și cântece românești.

(Canto și piano).

Caietul I. (ed. II).

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărțitor.
Spune mândr'adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II).

Ști tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Caietul III.

Păsărică mută-ți cuibul.
Leagănă-te frunzuliță.
Turtura din valea sacă.
Ardește-ai codru des.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade, sărace.
Foaie verde, foaie lată.
Pe unde umblă doru'.

Caietul IV.

De sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de erin.
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.
Când treci bade pe la noi.
Frunză verde, frunzuliță.
Auzi mândro, cucu-ți cântă.
S'a dus cucul de p'aiei.

Jocuri românești.

(Piano solo).

Caietul I.

Dojăna.
Păsărică.
Ardeleana (ca 'n Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Doi I.
Ardeleana (ca 'n Banat) II.

Caietul II.

Ardeleana (ca 'n Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Invârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

Caietul III.

Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca 'n Banat) IV.
Invârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca 'n Bănat, V.
Brâu IV.

Caietul IV.

Pe picior IV.
Din Maramurăș.
Ardeleana V.
Danțu.
Ardeleana (ca 'n Bănat) VI.

Prețul unui caiet cor. 4— (fr. 5).

Preludiu și Hora din „Serata etnografică“, pentru piano ed. II.

Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.

Viorele, vals, pentru piano, ed. II.

Aurora, vals, pentru piano.

Prețul à cor. 2— (fr. 2.50).

Quadrille pe motive românești — cor. 2— (fr. 2.50).

Hora (cis moll) — cor. 1.50 (fr. 2).

De vânzare la: „**Librăria Diecezană**“ Arad.Deposit general la: **Librăria Arhidiecezană** Sibiu (Nagyszeben).**GHEORGHE CIOROGARIU**

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.

(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținătoare acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

GHETELE

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călțunarii aradani“, și se pot procura : : cu prețurile cele mai moderate. : :

Director: IUSTIN OLARIU.

ARAD, Szabadság-tér nr. 14.

(Filiale în PISKI și CERMEIU).

Licitație
concesionată
de autorități

Hoffmann
≡ Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Telefon nr. 10.

Vinde

în cantități mari și
pe prețuri foarte re-
duse articole de : :

calitate bună

Cu bani gata va avea
rara ocaziune a-și
procura orice pe pre-
țuri ce se vor stabili
prin învoială obiec-
tele ce ar dori.

Săptămâna aceasta dan-
dele și cordele ce au mai
rămas.

Vânzarea nu va ținea decât
scurt, timp.

23 metri pânză 6—6.50, 7—7.50.

Calitate corespunzătoare ori
cărui scop.

Șifonuri Schroll de toate calită-
țile, albituri pentru masă, mă-
saie și șervete cu prețuri scăzute.

Pardesiu pentru dame 7.50—9.50
fl. Se găsesc de toate culorile.

Pelerine pentru fete începând
dela 2.50 fl.

Rog priviți galantarele mele.

Jupoane de postav pentru femei 2.50 fl. Preț de reclame mai fine 3.50—4.75.

Ciorapi negri și suri pentru copii pe prețuri nimeritor de scăzute.

LENGYEL GÉZA

tinichigiu (plehar) Urmasul lui
Mártonfi Victor

Arad, piața Boros Béni nr. 2.

(Vis-à-vis cu moara Széchenyi.

Primește totfelul de lucrări în aceasta
bransă la edificii și ornamente, precum:
turnuri, parcase ornate, ferestre pe coperișul
caselor, vârful coperișelor, cazane de adu-
nat apă etc. după cele mai complicate de-
semne sau forme. Are depozit de totfelul
de articoli de casă. Renovațiile le execută
repede și cu punctualitate.

Preliminare de spese pun la dispoziție
cu plăcere.

FISCHER TESTVÉREK

fabrică de rolete, ingrădituri, site,
:: rolete de oțel și matrațe ::

ARAD, József főherceg-ut nrul 18.

Fabrica: Kossuth-utca 45.

Recomandă în atenția on. public tot-
felul de lucruri de branșe, cari se află
în magazinul firmei, cu prețuri ieftine.

Ingrădituri dela 30 fil. în sus metru □

Catalog la dorință gratuit.

Telefon 557.

IGNATIE STICSINSKY

zugrav și văpsitor, negu-
: storie de văpsele :

== LUGOJ, ==

Palatul evangelic-reformat.

Telefon nr. 164. — Telefon nr. 164.

! Nou atelier de măsurie !

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în
Arad, strada Wesselényi nr. 1 mi-am deschis un
atelier de tâmplărie pentru zidiri și mobile.

Primește spre efectuare: lucrări pentru zidiri, mo-
bile, portale și aranjamente de prăvălii corespunzătoare
pentru timpul prezent în executare modernă, pe lângă
prețurile cele mai moderate.

Cerând sprijinul on. public semnez cu toată stima:

IOAN PAPP, măsar de mobile și zidiri.
ARAD, strada Wesselényi nr. 1.

Nouă prăvălie

de pălării moderne pentru dame în Arad

Am onoare a aduce la cunoștința bună-
voitoare a m. st. doamne din loc și pro-
vinele, că mi-am deschis în edificiul „Cru-
cea Albă“ din Arad str. Deák Ferencz

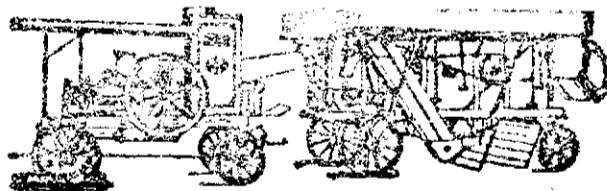
≡ prăvălie de pălării moderne pentru dame ≡

cu cele mai noi reviste pentru pălării
moderne de dame. În urma experienței fă-
cute în patrie cât și în străinătate mă aflu
în plăcuta poziție, de a putea oferi mult
stim. cumpărători în orice timp cele mai
elegante pălării și pe lângă prețurile cele
mai moderate.

Pălării de doliu atât gata cât și la comandă se pun îndată la
dispoziție. :: Rugându-mă pentru binevoitorul sprijin.

Cu toată stima: **ADEL LOVASY.**

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO“ orginal.

Locomobile de benzin și Garnituri
de trierat cu motoare complete.
Motoare de sine mișcătoare. Mo-
toare de ulei brut și gaz sugător

construște în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

**Credit pe ipotecă, pe
cambii și pentru ofi-
: cianți mijlocește :**

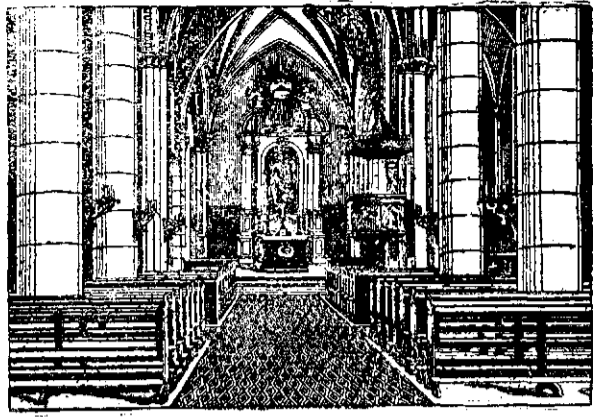
**HERZOG
SÁNDOR**

ARAD, str. Weitzer János nr. 15.

Nr. telefonului 376.

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

Oinci fabricii cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

■■■■■
GAÁL
JÓZSEF

măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.

Liferează cu preț ieftin articole de măserie pentru **biserici, școli, farmacii, prăvălii și birouri** cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

ANUNȚ.

Aduc la cunoștința foștilor mei mușterii, on. public și tuturor acelor, cari m'au cunoscut sub numele de SEE-LINGER M. ANDOR, că mi-am maghiarizat numele de familie în ARÁLI și sub această nouă firmă am deschis o prăvălie de cicotărie în strada Salacz nr. 1 în localitățile Rónay Jenő, dela care am cumpărat depozitul și atelierul. Noua prăvălie am reînviat-o cu marfă indigenă, americană și engleză, vânzând marfa veche, luată dela Rónay în prețul fabricii. Țin în depozit orice ghete de domni, dame și copii, ghete de bal, păpuși și pantofi.

Cu stimă:

Aradi (Seelinger) M. Andor
str. Salacz nr. 1.

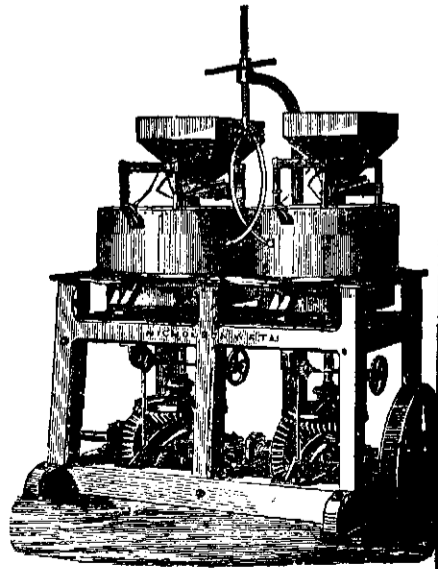
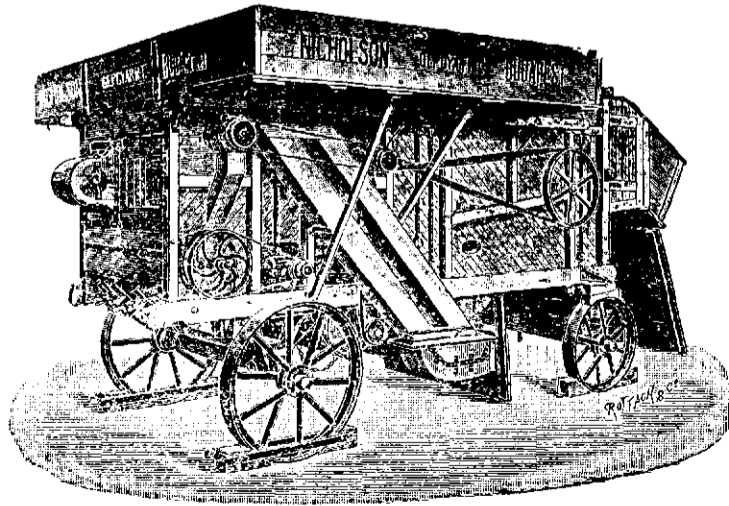
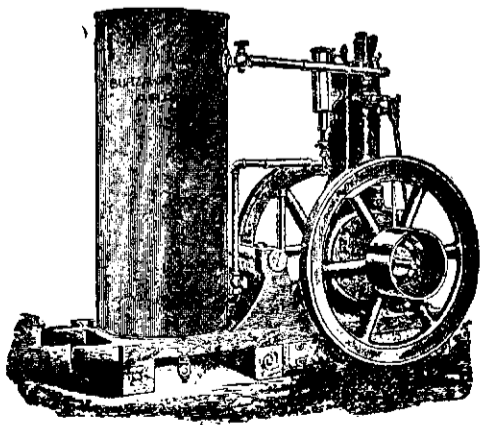
Nr. telefonului 604.

FRATII BURZA

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** aranjăm **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuroși, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter

„Catalog trimitem gratuit“.

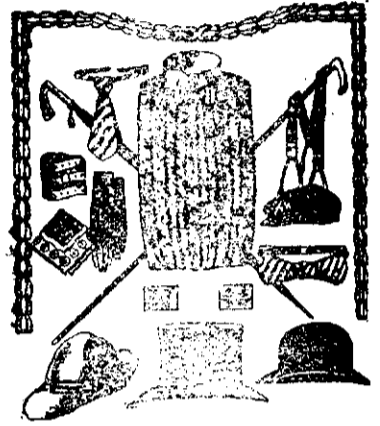
Anunț.

S'a deschis marea prăvălie de
modă pentru bărbați și copii

CINTEA și HAU

LUGOJ (Palatul reformat).

Avem onoare a atrage atențiunea on. public asupra prăvăliei noastre nouă și cu totul modernă, înzestrată cu marfa cea mai solidă și fină din patrie și străinătate, și astfel aranjată, încât suntem în plăcuta poziție de a satisface toate cerințele onor. public. În special suntem în plăcuta poziție a recomanda on. public specialitățile de **albituri** pentru bărbați, și de **ghete** pentru bărbați, dame și copii. Rugându-ne de binevoitorul sprijin suntem

Cu stimă:

Cintea și Hau

Nr. telefonului 604.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că mi-am aranjat în Timișoara, Piața George Nr. 4. un modern

atelier dentistic.

Practica mea veche mă dispenzează de o mai amănunțită recomandare, augurându-mi în schimb încrederea în satisfacerea ori-cărei pretenții a pacienților. — Cu stimă:

Götzl Mór,
dentist.

Țesătorie artistică

Schmidt János és Társa

Pécs, Király-utca 21.

Distins la expoziția din Budapesta, Seghedin și Cincibiserici (Pécs).

Pregătim totfelul de pânză, damast, rufe pentru pat, ștergare, pânzături, servete, perini, albituri pentru domni și dame. — *Trusou complet pentru domnișoare.*

Stefan Fekesházy

Institut de văpsitorie de haine și curățătorie chimică.
Bistrița, Fötér 17. Lângă Primărie.

Primește: curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și albituri de pat; perdele și orice lucrări de branșa aceasta cu prețuri foarte ieftine.

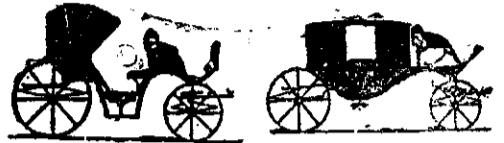
Curățire și vopsitorie chimică de totfelul de haine pentru bărbați și femei, pardesii și jachete fără ale desface; apoi materii de mobile, perdele dantele și altele. Execuție promptă. Prețuri foarte moderate.

Decorat cu medalie de aur la expoziția agricolă din Lugoj.

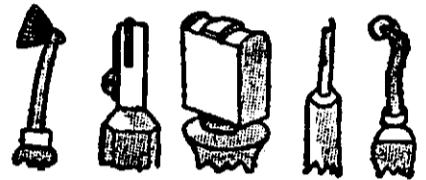
Dicsics B. Ignác,
succesorul lui Bálint Dicsics.
Atelier de trăsuri, șele și lustruire.
LUGOJ, strada Niță Popa
lângă biserica gr.-orientală română.

Pregătește totfelul de trăsuri și căruțe, precum și lucrări de dogărie și făurărie. Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Oltoiri de struguri

expediază, garantând de soiuri viță americană, netedă și cu ră-

dăcini, precum și în diferite soiuri, recunoscute de trainice, asortiment bogat

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep

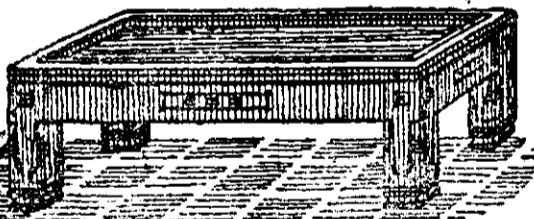
Proprietar: **Caspari Frigyes,** Medgyes 16. (Nagyküküllőmegye).

Postiți și cereți prețuri enrente ilustrate. Din prețul curent se pot ceta scrisori de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce doresc să comande pot cere mai întâiu informațiuni dela persoanele cunoscute așa verbal ca și în scris, despre încrederea ce o pot avea în firma de sus.

Premiat la expoziție cu medalie de aur.

H. PÁLLÁN succesor Styászni József

prima fabrică ardelenă de biliarde și timpărle în Kolozsvár, Dávid Ferenc-u. 3.

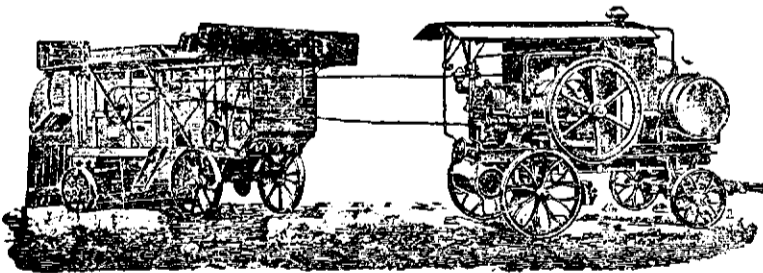
Primește aranjarea completă a cafenelelor. La cerere trimite instalatorul de biliarde și în provincie. — Ține mare asortiment de biliarde noi și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.

Fabrica de mașini și turnătorie de metale

Fürst Antal, Timișoara-Fabric

Șirul stâng al Begel nr. 11. — (în casa proprie).

Primește spre lucrare: *diferite piese pentru mașini de abur, în ori-ce mărime. Garnituri complete pentru mori și fabrici de spirt.* Cilindrele se găuresc la fața locului fără desaranjament.

Ori-ce reparație la cazan ori mașini o face în execuție solidă, cu preț foarte ieftin.

Fabrică: *Cazane nouă pentru aburi și dulapuri p. locomobile.*

Ciselește și curăță cilindre pentru mori.

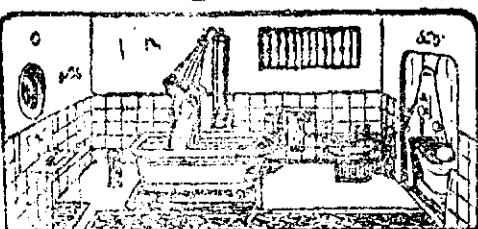
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriază de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gábel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru ghiată, vase pentru spălat și altele. **Specialist în apeducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.**

Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. — Engrosiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de ploiere

Sibiu—Hermannstadt, Groser-Ring No 3—5 (Palatul Bodenkredit).

Recomandă magazinul său bogat asortat cu cele mai nouă și mai moderne

ploiere-entoutoas

(pt. soare și ploaie) precum și

ploiere

de calitate excelentă pentru domni și dame.

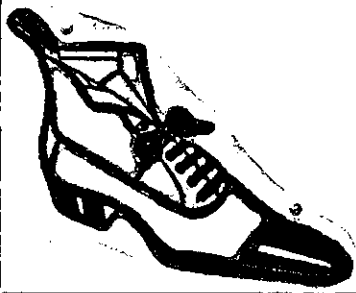
Comandele se execută prompt cu și punctualitate.

Pregătite în atelierul său propriu.

Anton Juratsch, pantofar pentru domni,
dame și copii,
Nagyszeben, Strada Reisper nr. 11.

Recomandă în atenția on. public din loc și provincie

Prăvălia sa de încălțăminte

pregătite în atelierul său, după cerințele model și ortopediei, cu prețuri foarte moderate.

Reparaturi execut ieftin!

Prețurile cele mai moderate!

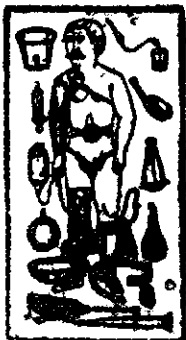
Material prima calitate!

Serviciu prompt!

Guidó Becsi

pregătitor de bandaje.

Sibiiu—Nagyszeben, Reispergasse Nr. 7.

Serec omandă pentru executarea tuturor aparatelor ortopedice: *Dreptăitor, aparate de rezimat, mers și întins, mâni și picioare artificiale, mai departe bandage pentru surpături, ori ce formă și execuție, cingători de gumi, ciorapi de gumi și toate articolele aparținătoare acestei specialități.* — Depozit de *articlii chirurgice, trigatoare, vată* pentru ajutoare la nașteri, *ștofă pentru așternuturi de pat Rico,* cingători igienice pentru dame 1 duzină 1 cor. — **Specialități franceze de gumi.** Trimitere discretă. In caz de lipsă Vă rog pentru comanda D-voastră.

Sam. Wagner.

Prima turnătorie de fier Sibiiiană.
Mare fabrică de mașini agricole.
Atelier de mori și prăvălie de fier.

◆ **NAGYSZEBEN.** ◆

Cea mai neîntrecută fabrică de mașini agricole, executate cu cea mai mare precauție. — Mașini de lână diferite mărimi. Darace de lână. Lup pentru scărmanat lână. Piuă pentru abale (postavuri).

Foarte mare export în România și orient.

Instalează: mori de orice mărime Cilindre la mori pentru asortat făina — Conducte de apă etc. — Efectuază: Cele mai bune țevi turnate pentru conducte de apă. Mare turnătorie de fier și alamă. Foarte mare depozit în țevi de fier de orice dimensiune. — Cel mai mare asortiment în mașini de treerat de orice mărime — Foarte mare asortiment de **MOTOARE** dela 2 HP în sus, — pe lângă cea mai mare garanție. — Prețuri foarte reduse și condițiunile cele mai avantajoase. — Explicări și cataloage la cerere gratis.

Pentru bolnavii de stomac!

Tuturor carl suferă de stomac, fie în urma recelii, ori că și-a prea încăreat stomacul, fie că n'are poftă de mâncare, ori mistuie greu, ori că și-a stricat stomacul prin mâncări prea reci, ori prea ferbinți, prin o viață neregulată, având astfel catar de stoame, cărcel, dureri, mistuire grea, le recomandăm:

Vinul aromat Hubert Ullrich,

singurul remediu bun de casă, recunoscut de lumea medicală.

Acest vin aromat este pregătit din buruleni de leac și din vin bun, întărește și dă viață organului de mistuire al omului. Vinul aromat liniștește durerile și intrând în sânge are calitatea de al re'noi.

Prin întrebuițarea la timp a vinului aromat se vindecă toate morburile. Astfel să nu întârzie nimeni de a-l încerca. Simptoame, ca dureri de cap, răgăieli, arderi în stomac, cari obvin la boalele cronice de stomac, — toate dispar după o scurtă întrebuițare.

NEREGULARITĂȚI DE SCAUN precum și urmările lor, colice, palpitări de inimă, insomnie, suirea sângelui în ficat, hemoroide, se vindecă sigur prin vinul aromat. Vinul aromat influențează în mod hotărât, îndepărtând din stomac și intestine, materiile stricăcioase și de prisos.

PALIZENIA, ANEMIA, SLĂBICIUNEA, toate sunt urmările unei grele mistuiri, a unei formări defectuoase a sângelui și funcționării neprielnice a ficatului. Și la astfel de persoane se poate observa: irsomnie, dureri de cap, etc. . . . Vinul aromat dă un nou impuls vieții slăbite. Mărește apetitul, ajută mistuirea, regulează schimbarea materiilor în stomac, influențează formarea sângelui, calmează nervii și dă vioiciune. Multe scrisori de mulțumită și recunoștință dovedesc pe deplin aceasta.

Vinul aromat se poate cumpăra în butelii de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Aradu-nou, Glogovác, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippe, Hidegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornyá, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Szt.-Péter, Perjamos, Szemlak, Szarafalva, Nagylak, Palota, Alberti, Mezőhegyes, Batonya, Marczib, Dombegyháza, Kurtics, Újszentanna, Pankota, Silingyia, Taucz, Sztatina, Baja, Kaprucza, Brestzovác, Rékás, Gyarmata, Bruckenán, Zsadány, Szent-András, Kis-Becserek, Mehala, Temesvar.

Trimit de altfel și farmaciile din Arad, vin aromat în ori-ce parte a țării.

Să cereți expres:

Vin aromat »Hubert Ullrich!«

Vinul meu aromat nu e o compoziție tainuită: constă din vin de Malaga 450-0, esență de vin 100-0, Glycerin 100-0, Vin roșu 240-0, zamă de tătaș 1500, de cireșe 320-0, Anis rădăcină americană, á 100. — Din aceste se face mistura.

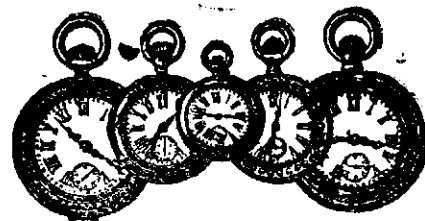
H. Miklós J.

ciasnornicar,

Sibiiu — Nagyszeben, Reispergasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de

C I A S O R N I C E

de buzunar și de părete și ciasornice deșteptătoare, precum și articli optici. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Toate reparaturile se execută prompt și cu garanție.

Mândria oricărei gospodine este pâinea bună și frumoasă!

în locul dospirii îndelungat și a frământării obositoare, este de re-

comandat mașina „**IDEAL**” pentru dospirea și frământarea pâinei, premiată în mai multe rânduri.

La expoziția de lucruri casnice din Timișara 1908 distins cu Medalie de aur și diplomă.

Se poate comanda dela **LEITNER SÁNDOR,**

CLUJ - KOLOZSVÁR, Deák Ferenc-utca 3 sz.

GRAMAFOANE dela 28 cor. în sus. . . . PLĂCI cu cântări românești.